

MAGYAR KURIR

Bétsből, Aprilis' 24-dikén 1818.

Frantzia Ország.

A' Romai Udvarral való *Concordatának* újabb elhalasztatása törtévé, így beszélnek elő e' történetnek okait: A' kövtek' kamarája által ezen *Concordatának* 's a' Király által a' mellé ragasztatott magyarázó törvénynek megvisszálására kinevezetett biztosság, ezeken fontos változásokat tett vala, mellyeket a' Ministerek is helybe hagytak 's elfogadtak. Reménlették, hogy ugyan ezen változásokot a' Romai Udvar is helybe fogja hagyni. A' változások között tartozott egyebek közt az, hogy sok megyék más határokat kaptak, mint a' *Concordatában* meghatározottak vala, 's a' megyék száma meg is kevesítettett. Már így minden nehézségek elhárítva lenni látszottak, 's *Riviere*, a' kamara' szószollója, készen állott, hogy a' biztosság' vélekedéseit minden órán a' kamara' elejébe terjeszse. De egyszerre akadály fordult elő. *Marcellus* nevű képviselő 's egyszeremind a' *Concordata*' megfontolására kirendeltetett biztóságnak is tagja, minden azon tétetűdő változásnak ellenzője lévén, társainak tudtok nélkül mindeneket megirt Romába, 's a' Szent Széknek ezen változások eránt való vélekedését megtudni kívánta. Meg is érkezett a' Szent Atya' akaratjának kinyilatkoztatása, ki is egy deák nyelven készült Bullát küldvén a' kamara biztosságának szószollójához, magát a' *Concordatán* tétetett minden változásoknak, 's a' Király által a' mellé tétetett magyarázó törvénynek, elleae

szegzi. *Riviere* a' biztosság' elejébe terjesztette a' Szent Széktől vett levelet, mellyel minden további vetekedésnek vége szakadván, a' dolog ez úttal fére tétetett.

* * *

A' *Fueldés*' gyilkosai perének folytatása.

A' 6, 7, és 8-dik ülés béli beszélgetések, foggatások, 's egyéb nevezetes környüállások, mellyek Apr. 3-dikáig elő fordultak, tsak röviden: —

Fueldés: *Minthogy Jausion* mindenektől a' maga ártatlansága felől tudakozódik, legyen olyan jó, hogy kérdezze meg *Mansonnétól*, látta-e ez ötöt a' *Bankal*' házában? — *Jausionnak* véletlenül esvén ez a' megazollittatás, egy kevés ideig bizontalanzkodott, 's végre így szollott gunyoló nevetéssel: *Aszszonyom*, azt kívánnák töllem, hogy kérdjem meg magát! — *Mansonné* ábrázatját kezeivel eldugván 's elfordítván, nem tudott mit tsinaljon, és tsak ennyit felelt: *Nints mit szolljak*.

Elölülő: *Aszszonyom!* legyen tsendességben, ne nyughatatlankodjék. Feleljen az itélőzéknek, a' melly magátol igasságot vár; mondja-meg: reá esmerté arra az emberre, ki a' kabinetből kivezette 's az *Annunciada*' klastromához kísérte? — *Mansonné* (igen nagy zürzavarban lévén): *senmit nem mondhatok*. — *Elölülő*: Ne féljen *aszszonyom*; megoltalmazzák magát a' törvények és a' tiszti karok; mondja meg, ki volt ez az ember? — *Mansonné* (mög

)C *

mind nagy felindulással): Én őtet meg nem esmerhettem.

Azután ismét a' bizonyságok' kikérdezéséhez fogott az Elölülő. A' többek közt egy *Bonnal Mária* nevű közönséges személyly azt vallotta, hogy *Bastide* arra kérte őtet, hogy tsalja egyszer éjfélkor a' Bankal' bórdéljába Fueldes — melly dolgot *Bastide* tagadván, így szollott: Hiszen, Uraim! Fueldes gyakran jött egyedül hozzám; vadászni jártunk egygyütt; ha megölni akartam volna, meglöhettem 's vizbe vettem volna, a' nélkül, hogy a' kokas tsak egygyet kukorikólt volna is utánna.

Ezen bizonyságok között egy Marty Marianna nevű személyt is elő hívtak, ki azt vallotta, hogy néki a' Bankal' tiz' eszdős leánykája beszéllte ki a' nállok történt gyilkosságot, ily szókkal: Az én atyám és anyám, ugy mond, megölték Fueldes; az alatt, míg a' vérit kibotsátták, az anyám tartotta a' gyertyát és dézsát. Jausion ejtette rajta az első tsapást, de *Bastide* így szollván: erédj, nem tudsz ehez a' munkához, maga végezte el azt. — Te, így szollván Marty Marianna a' leánykához, ezen beszéddel gillotinra küldöd az apádat és anyádat — ekképpen felelt a' gyermek: Annál rosszabb; miért tselekedték ök ezt. — Ugyan ez a' Marty Marianna vallotta azt is, hogy ő egyszer a' gyilkosság után Bankaléknál lévén, kenyeret szelt a' leánykának, mellyet az undorodva elvetett magától, azt mondván, hogy azzal a' késsel szelték, mellyel Fueldes urat megölték.

Ezen 6-dik és 7-dik ülések egyébránt tsak annyiban valának nevezetesek, hogy némelly bizonyságok nagyon terhes dolgokat vallottak *Bastide* és *Jausion* ellen, 's a' mellyek valami *Gennier* nevű ugyantsak Rhodezi aszszonynak a' dolgát is terhesítik. *Gireux Theresia* azt vallotta, hogy ez az aszszony gabonát

ígért néki, ha a' törvényszék előtt halgatni fog. Ugy jö-ki, hogy ezen *Geniennéhez* *Mansonné* is meg lett volna hasonló célra hivattatva, de ő nem ment el oda.

A' 8-dik ülés mindenik előbbeninél nevezetesebb volt April. 3-dikán, különösen azért, hogy *Mansonné* *Bastide* ezen ülésben úgy megboszszautotta, hogy a' ki ellen ezen aszszony mind addig semmit nem vallott, most olyan szalasztott ki a' száján, hogy *Bastide* maga is elálmétkodott reá. A' dolog így történt: —

•Az Elölülő *Blanc* nevű bizonyság-hoz így szollván: Az úr esmeri *Mansonné* egyszer a' Fueldes' meggyilkoltásáról beszéllt véle?

Blanc: A' mi egygyütt való beszédünk e' volt:

„A' Fueldes' megölettetéséről emlékezvén, *Mansonné* így szollott hozzám: Az úr talám azt gondolja, hogy én akkor a' Bankal' házában voltam? — Az emberek így beszéllnek, felelék én, sőt ezt maga az aszszony is sokalnak beszéllte. Azonban, így felelt nékem *Mansonné*, én ott még se' voltam; én tizen négy napoktól fogva nevezetes bizonyossággá lettem; reájok nézve halalos dologrol tettem valást; de, hogy az egész valóságot kimondjam, én az ólta, hogy *Ponsné* nál voltam, kényteleníttem minden addig tett valástételeimnek ellentmondani. Nagyon szerentséllen vagyok, hogy az atyámat vádolni kellett.“

Elölülő: Mondotta-e, *Mansonné* ezen szókat *Blanc* nak? Mondja-ki, aszszonyom, az egész igazságot. Ezt várja az aszszonytól az ítélőszék. Ezzel az emberiségnek tartozik az aszszony.

Mansonné: *Blanc* úr beszédbe eredt vélem ezen tárgyrol; fájlalta sorsomat: hanem a' szavak, mellyeket a' számba ad, nem jöttek ki onnét. Hogy tagadtam előtte, hogy a' Bankal' házában jelen voltam volna, erre emlékezem.

A fő Prokurátor: Mondotta - é az aszszony a' fennevezett bizonyásnak, hogy a' maga vallástétele hálalos legyen azoknak, vagy valami-éffélét? — *Mansonné:* Nem éitem ezen szókkal. Aztalám mondtam, hogy a' vádoltatott személynek (itt mind Ponsnéról beszéll) a' per' folyta alatt (Rhodezben) ellenem való magaviselete ötlet vesztőhelyre viheti; azt is mondtam (t. i. a' bizonyásnak), hogy *Ponsné* hennem helyhezveti bizodalmat; de én Bankalnál nem voltam jelen, 's hogy engem' tsupa semmiségért bonyolítottak ezen dologba, és hogy én nem tudom; miként fejthessem-ki magamat ezen terhes hajbúl.

Bankálné: Aszszonyom! kérem magát, mondja-ki az igazat. — *Elölülő:* Bankalnéra nézve nints mit mondjon többet *Mansonné*.

Dübernard (a' *Jausion* Prokurátora): *Mansonné* aszszonyom! A' megfeszített *Kristusra*, kit szemem előtt lát, kérem, mondja-ki az egész igazságot; a' törvénytévő széknek és emheriségnek nevében kényszeritem kérésom által! *Mansonné* (nem tudván mit tsinaljon, 's mint ha a' *Dübernard* szavait nem jól értette volna): Esküvéssel mondem az úrnak, hogy azon szavakkal, mellyeket a' fennebb való bizonyás a' számba adott, nem éitem.

Bastide (felállván): Én is aszszonyom, én is kényszeritem kérésom által magát, mondja-ki az igazat!

Midőn ezen szót *Bastidének* (a' több gyilkosnak) szájából kijöni hallották a' jelenlévők, mindenenk bámulva várták, mit felel *Mansonné*.

Mansonné egész erejét összeszedvén *Bastidéhez* fordúlt, 's így felelt hathatós hangon: Nézzen ide *Bastide*, esmeré ki vagyok?

Bastide (nagyon felzavarodva): Én nem esmerem az aszszonyt.

Mansonné, lábaival a' földet vervén, szikrázó szemekkel, 's oly han-

gon, mellyel mindenenket megréttentett, ezen fontos szókkal felelt: *Bastide! maga szerentséltén ember! Maga akart engem' megfojtani.* — Kimondván az aszszony ezen szavakat, mint ha egész erejét ezen rettenetes vallástételnek kimondására fordította volna, magán kívül lévén a' földre esett. A' szolgák segítségére szaladtak. Az egész szöla mozgásban volt; a' strázsák, kik a' vádoltatott személyeket őrzik, megkötözlettek; 's midőn *Bastide* a' *Mansonné* nyilatkoztatása által, melyre ő ezt maga vette reá, egészszen semmivé tételve mint egy fa ügy állana, a' nézők' gyűlése tapsolással töltötte el a' szölat, hanem az Elölülő eszekbe juttatta, hogy az igazságtételnek szent helyén semmi éfféle helybehagyásnak vagy bosszankodásnak lármás jelét nem szabad mutatni.

Fueldes: Kérem *Mansonné* aszszonyt, hajtsa végre elkezdett munkáját; maga az igazságnak egy részét kimondotta, mondja-ki egészszen. *Bastide* eránt már kimondotta az igazságot, hogy t. i. ő légyen az atyámnak egygyik gyilkosa. Nevezze-meg a' több bünösöket is.

A fő Prokurátor: Igen is *Uraim*, *Mansonné*nak ki kell magát magyarázni egészszen. Annak a' rettentő scénának, melynek tanuja volt, minden környüllásait fel kell fedezni. — Az aszszony' állapotja azonközben olyannak lenni látszván, hogy pihenésre légyen szüksége, az ülés egy időtskéig félbe szakasztatott. Mikor ismét el akarták volna kezdeni, kérlette tőlle az Elölülő, hogy éri-é magát oly erőben lenni, hogy az ülést folytatni lehessen; melyre *Mansonné* ennél egyebet nem felelhetvén: Nem! az ülés félbe szakasztatott 's más napra halasztatott.

* * *

Az alatt, míg *Alby* ban ezen gyilkosságnak mind többtöbb szörnyüségéi jönek világosságra, *Párisban* komédiát

)(**

tsináltak belőlle, 's játszdják az Ambigu' theatromán, Paluzzi kastélya cím alatt. A' Paluzzi kastélya nem egyéb, hanem a' Bankal' háza, 's a' jádzó személyek, kik benne megjelennek, olyanok, hogy akár ki eszébe veheti azt a' nagy hasonlatosságot, a' melly köztök és azon személyek között találhatik, kik Rhodezben a' Hebdomadiers utzában ezen gyilkosságot elkövették.

Napnyugoti India.

Henrik Király ilyen proklamációt intézett az új esztendő' első napján a' fő városból Cap Henryből, a' Haytibéliekhez: —

„Haytiok! A' társasági állapotban mindjárt a' személyes szabadság után, a' polgári és politikai szabadság teszi az emberek' boldogságát. Ma van az a' halhatatlan emlékezetű nap, mellyen nekünk ezt a' megbetsülhetetlen jót a' függetlenségnek kihirdettetése megszerzette. Tüzeskedjék eleven szón módjára szüntelenül sziveinkben ezen nevezetes időpontnak ditsősséges emlékezete! Lelkesítse a' magunk' tselekedeteit éppen úgy, mint legkésőbbi maradékainkét! Hogy azt a' boldogságot, melyben most élünk, ilendően lerajzolhassuk, járjuk végig gondolatainkal a' rettentőségnek azon idejét, melyben az inség, tudatlanság, és megalatonyittatás' örvényébe merülve, támosz, segedelem, és oltalom nélkül gyászos nyögéssel jártunk fel 's alá. Minden polgári, természeti, és politikai juttól megfosztatva, haza, szabad lakhely, 's tulajdon nélkül valánk mez'telen. Tyrannusainknak, kiktől irtóztunk, jármaik alatt, semmi rangunk nem vala az emberek' között fennálló garádits' fogain, hanem valósággal polgári és politikai módon meghatra valánk a' világnak. De a' mindent kormányozó Gondviselésnek kitanulhatatlan akaratjával 's mindenható segedelemével, az a' szerentséje leve bátor-

ságunknak, eltökéllettségünknek, és vitézségünknek, hogy hazát, polgári 's politikai jusokat, szabad lak'helyet, 's birtokokat szerzénk magunknak. Mind ezeket a' megbetsülhetetlen áldásokat ellenmondhatatlanul a' világ' fő és végetlen kormányozójának köszönnyük; ezek annak a' függetlenségnek szép következtései, mellyeknek illy szerentsés megnyerésére, az ő erőt adó karja segített bennünket. Tovább maradtunk megfosztatva ezen áldásoktól, 's drágábbak voltak azon áldozatok, mellyekkel mi ezeket megvásárlottuk, mint sem hogy egészen ne éreznők, hogy melly betses dolog vala nekünk azoknak megszerzése. Egyedül tsak a' Haytibéliek érezhetik voltaképpen ezen áldásokat; mert hol van valahol másutt olyan nemzet, melly a' maga felszabadulása előtt, azokhoz hasonló üldöztetések, nyomorgattatást, 's minden nemű inségeket szenvedett volna, mint a' milyeneket mi szenvedtünk. Élünk tehát a' szabadsággal és függetlenséggel; élünk, de hőtsen és mérséklettséggel élünk!

„Valóságos gyönyörűségére szolgál atyai szivünknek, hogy azt a' gráditsát látjuk a' boldogságnak, melyre már fellépett a' mi népünk. Bőség uralkodik köztünk, melynek következtései nállunk mindenek érzik. A' szükség olly álmolátás, mellyet mi nem esmerünk. Tudjuk, hogy ez a' boldogság az, a' mi ellenségeinknek, kik szüntelenül gyaláznak bennünket 's goromba hazugságokat terjesztenek-el rollunk, sziveiket mérgeződésre ingerli ellenünk. Czélzássok nyilvánosságos, és tsak az, hogy függetlenségünknek megemesztetését meggátolhassák, barátainknak erántunk való buzgóságát kiolthassák, 's ellenségeink' számát nevelhessék. Mi az ő rágalmazásainknak, mint eddig, ezután is tsak magunkviseleté, méltóságos halgatás, 's mélységes megvetés által felelünk. Azok az egyenes 's

békességes indulatú kereskedők, kik bir-
tokainkban laknak, vagy a' kik kikötőhel-
lyeinket látogatják, bizonyosságot tehetnek
ezen igasságokról, 's megmondhatják,
hogy van-e olly nemzet a' világon, a' ki
hajlandóbb volna arra, hogy barátjaival
jó egygyességben éljen, mint mi? —

„Haytiiek! Maradjunk-meg a' tár-
saság' állapotjának tökéletesítésében, a'
törvények' betöltetésére való vigyázásban,
a' mezei munkának 's kereskedésnek vi-
rágoztatásában, 's a' jó tselkedeteknek
valamint a' közönséges úgy a' magános
életre való kiterjesztésében. Gondosko-
dásunk által már még két újabb nemze-
ti oskolák állítottak fel Conaivesben és
Sz. Markban; még tsak több külső or-
szági Professorokra várakozik a' közön-
séges tanulás, hogy jöltévő sugárait az
egész népre kiterjessze, 's boldog ha-
zánkban az előitéleteknek 's tudatlanság-
nak legutolsó fellegét is örökre elozlas-
sa. Szülők! kik gyermekeiteket ezen
nemzeti oskolákba küldöttétek, hogy a'
tudományok' forrásából merítsenek, 's
a' böltsesség' réguláit beszívják, szivem-
nek legkedvesebb kívánságát teljesítetté-
tek. —

„Régenten a' társasági életből kiszor-
ítottván, 's minden iparkodásaitokért ha-
remi bánásmódját szenvedni kéntelenít-
tetvén, a' Haytiiek semmi tulajdont nem
birhattak; most köztünk mindenek így
szolhatnak igazi függetlenségből szármá-
zó férjfiúi kevélységgel: A' föld, mellyet
mivelek az enyim, 's engem' az a' ked-
ves reménség táplál, hogy ezen földet,
's azon szabadsági örökséget, mellyet kar-
dommal vásárlottam, maradékaimnak ál-
tal adhatom; végezetre, élek lételem'
móltóságával; és érzem — hogy ember
ragok! —

„Ha a' múlt esztendőben illy sok ide-
gen terhes hajók eveztek-ki kikötőhelye-
inkből, melly szerentsés jövővel biz-
títhat pallérozódásunknak terjedése ke-

reskedésünknek gyarapodására nézve. Me-
zei gazdák! ti folytassátok hasznos mun-
kátokat; az ármáda minden esetre ké-
szen áll, 's gondoskodik bátorságtok
eránt.

„Haytiiek! Ditsősséges Független-
ségünknek ezen tizenötödik esztendőbéii
emlékezete' napját, nevezetesítsük vala-
melly közjóra czélzó iparkodás által; so-
ha se' vegyük-le figyelmetességünket ar-
rol, a' mi nagy és nemes! Azon embe-
reknek, kik hazájok' függetlenségét a' ma-
gok vérevel vásárlották, kik az igasság-
talan előitéletek terhét magokrol létaszí-
tották, kik az idegen nemzetek által va-
ló betsültetést 's ezeknek barátságát meg-
nyerték, rövidenszollván, azoknak az em-
bereknek, kiknek figyelmetessége illy fontos
tárgyakra van függesztelve, nem lehet 's
nem is kell egyeben forgatni elméjeket,
tsak hazájok' ditsősségén 's boldogságán.
Az okosság győzedelmeskedni fog, 's az
ő győzedelmi pompája végezetre töké-
letes leszen; mi künn benn bátorságossá
akarjuk tenni békességünket, 's ekkép-
pen meg fogjuk látni megjutalmazható
gyönyörűséggel, hogy bölts és egyenes
magunkviseletének gyümöltse a' leszen,
hogy függetlenségünknek szép és inga-
dozás nélkül való oszlopa, mellyet Héro-
sainknak sírhalmaikon állítván-fel tulaj-
don vérünk által erősítettünk-meg, az
idő' rágó fogainak, kevély trutzolással el-
lene áll, 's a' szépségben és állandóság-
ban naponként gyarapodik. Költ *Sans-
souciban* a' mi Királyi lakóvárosunkban;
függetlenségünknek 15, Uralkodásunknak
7-dik esztendejében:

„Henrik.

Északi Amerika.

A' Washingtonban lakó Spa-
nyol Követ, mint a' Ney-Yorki újságban
írják, hosszú előadást tett közönségesen
a' Spanyolország és az Egyesült Státu-
sok között fennforgó egyenlenségekről:

— „Ezek az egyenetlenségek, úgy mond, soha se' származtak volna, ha az Amerikaiak betsületesen, igazságosan, és vigyázva bántak volna Spanyolországgal; a' Miranda' expedízióját is (már a' revolúciónak kezdetében) az Egyesült Státusok segítették; ezek mozdították az-ólta elő Spanyolország ellen az ő felkelt tartományainak iparkodásait, 's most is ezek segítik őket; ezeknek kikötőhelyeikben örökké menedéket találtak az insürgensek' prédáló hajéji, mellyek illy sok kárt tesznek a' Spanyol kereskedésnek, 's több effélék.

Német Ország.

Az Austriai Monarkhiának azon részeire nézve, mellyek a' Német Szövetséghez tartoznak, ilyen voksolást terjesztett annak meghatalmazott Követje a' Szövetségi gyűlés' eleibe: — „Minthogy a' Német Szövetségnek mostan elintéztetendő Matrikulájára nézve megkívántatik, hogy azon tartományok, mellyek a' Szövetségbe tartoznak, névszerént feladatassanak; az Austriai Cs. Követségre bízattatott, hogy a' következő nyitalkoztatást tésse a' jegyző könyvbe: — „Ő Felsége a' Császár a' maga Országait illető határozást a' Német Szövetség' Aktájának I. ső (a' Congressusénak LIII. dik) tikkelyében találja fel. Ez a' tikkelyekképpen szoll: *Austriai Császár ő Felsége minden tartományaira nézve, mellyek régen a' Német Birodalomhoz tartoztak, belépik a' Német Szövetségbe.* Ő Felsége tehát ezen tikkelynek tartása szerént, 's az LI. dik tikkelyel is megegyezőleg, a' mennyiben tudniillik az ott megneveztetett tartományok közül valamellyek, későbbi kötések által másnak nem engedettek, a' Monarkhiának azon részeit, mellyek régen a' Németbirodalomhoz tartoztak és most az ő Felsége birtokában vannak, a' Német Szövetséghez tsatolja.

„Ambátor ő Felsége a' régi Lombardiának a' Németbirodalomhoz képpes

fennálló függését tekintvén, a' Szövetség Aktája' I. ső szikkelyének szoros követhetése szerént ez is az Austriai Monarkhiának a' Német Szövetséghez tartozó részei közé tehetné: mindazáltal jobboak tartja ő Felsége az említett I. ső tikkelyt *Lombardiára* nézve ezen szoros értelemnek kiterjedése szerént nem venni. Ő Felsége azt akarja ez által a' Német Szövetségnek megmutatni, hogy melly kevésse célozson Németország' oltalomlinéájának az Alpes hegyeken túl való kiterjesztésére. A' Császár tehát a' Szövetség' Aktája I. ső tikkelyének tsak szorosabb értelemben vétetett kiterjedéséhez tartván magát, az Austriának itt következő tartományait és részeit nézi éppen úgy a' Német Szövetséghez tartozni, mint a' Monarkhiának minden egyéb részeit a' Szövetségben kívül lenni tartja.

„Azon Austriai Országok' s tartományok tehát, mellyeket ő Felsége a' Német Szövetséghez számlal, ezek: 1) Az Austriai Fő Hertzegség — 2) A' Stírjai (Steyeri) Hertzegség — 3) Karinthiai Hertzegség — 4) Karnioliai Hertzegség — 5) Austriai Friaul, vagy a' Goritziai Kerület (Görtz, Gradiska, Tolmein, Plitsch, és Aquilea) — 6) Triest városa és vidéke — 7) A' Hertzegséggé tétetett Tyrolisi Grófság, Trient és Brixen vidékikkel, 's Vorarlbergel együtt, kivévén Weilert — 8) A' Salzburgi Hertzegség — 9) Csehország — 10) A' Morvai Márkgrófság — 11) Slésiának Austriához tartozó része, 's a' Cseh Slésiához tartozó Auschwitzi Hertzegség és Zator — 12) Hohen-Geroldscék. Ő Felsége örömmel arra fordítja ezen alkalmatosságot, hogy a' Szövetséget bizonyossá tegye a'nelől, hogy — jó emlékezetében lévén ő Felségének a' maga Cs. Háza által az egész Német Birodalom' java eránt századok alatt bizonyított részvétele — mint Európai Hatalmasság is, állandó barátsági indulat által fog a' Szövetség eránt ennekutánna is mindenkor viseltetni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Apr. 18-dikán ezt írják: —

Ilt Mártyius' 25-dikén számos Uri gyülekezet előtt különös Egyházi rendtartással állította-be az Evangélika gyülekezet a' Leány Nevelő Iskolát, melly a' felserdült leánykák elméjét és szívét pallérozni fogja azon tárgyakban, mellyeket az aszszonyi Nemnek rendeltetése szükségessé teszen. Az Intézet' céljától távul vagyon, hogy azon tsillámló tulajdonságokban formálja a' nevéndékeit, mellyek a' külső tehetségeket úgy tökéletesítik, hogy a' belső Characterről egészszen megfelejteznek. — Azért itten a' Vallásbeli kegyes érzés, 's az erköltsi jóság leszen a' fő tárgy; azután a' természetnek a' közönséges életre megkívántató ismérte, a' Hazának és a' Monárkhianak e' célra vezető historiája; a' házi igazgatásban előforduló irások, 's levelek formáji; a' Magyar és Német nyelvnek Grammatika szerént való tanulása, 's az aszszonyi hasznosabb és szükségesebb munkák, u. m. fonás, varrás, kötés, himzés, szegés, 's a' többi. Az egész czél az, hogy erköltsös (jobb leszz jó erköltsü) és munkás leányokat, jó feleségeket, és gondos anyákat neveljen. Mellyre kiváltképpen a' Paedagogia, és Diætetika által is fognak készíttetni. Ily szép Intézetnek szívünköl mindenet kívánunk!

B é t s.

Triestben az egész nép kigyülekezett vala Császár és Császárné ö Felségek elejébe Optschina felé, 's meg nem szünő örvendezéssel és éljen kiáltással kísérté-be a' Kormányozói házhoz, a' hol a' polgári és katona előljárók fogadták ö Felségeket. A' kikötőhelyben és öbölben lévő hajókon minden zászlók lobogtak. Öt napok voltak határoztatva ö Felségeknek ezen nevezetes kereskedő városban lejendő maradásokra.

Alsó Austriában minden gabonából való pálinkafőzés, melly itt megtiltatva vala, megengedtetett.

Kenát ö Cs. Fő Hertzegsége a' Lombard-Velencei Vice-Király Apr. 16-dikán délután Salzburgba jó egészségben megérkezett, 's a' nyári *residentziába* szállott-be, hol az ott örizeten lévő katona tiszti kar által, egész pompával 's katona muzsikával fogadtatott. Más nap 9 órakor a' polgári és katona tisztek' serege tette-meg udvariását ö Cs. Fő Hertzegségénél.

* * *

Kegyetlen tűz vala az, a' melly e' folyó Apr. 15-dikán a' szép *Esztergom* városának negyed részét, (220 házakat) három órának lefolyta alatt, úgy szollván fenékgig semmivé tevé. Marha söt ember is sok oda égett, A' városon kívül is órányi távolságra vitte a' szél a' lángoló portékát és eleven szenet, 's a' szöllőkben is meggyújtott és hamuvá tett sok drágába került sajtoló (szüretelő) épületeket. Melly rettenő sorsra juttatott ez az égés itt számtalan ártatlan szegényeket! Eppen azt a' részét érte a' városnak, hol azok laknak, a' kik tsupa veréjtezéző kézmunkával keresik élelmet. Ezeknek minden vagyonaikat, még szöllő 's földmivelő szerszámaikat is mind hamuvá tette. Minden érzékeny embernek szívét megilletheti 's szánakozásra indithatja ez a' rettenetes tsapás! A' nagy szél miatt semmi oltó iparkodással nem lehetett ellene állani a' kegyetlen tűznek.

Tudományos Jelentés.

A' napokban a' következendő Munka jelent meg itt németül, melynek kiadója, Fő Tiszt. Glatz Jákó b úr az idevaló Ts. K. Egyesült Protestans Consistoriumok Tanácsosa:

Nachrichten über die Feyer des dritten Jubelfestes der Reformation in den sämtli-

den k. k. Oesterreichischen Staaten, im Jahre 1817; nebst einigen Bemerkungen über den gegenwärtigen kirchlichen Zustand der Protestanten in gedachten Staaten.

az az:

Az Ausztriai Tsász. K. Birodalomban 1817-ben tartatott Reformáció Harmadik Százados öröminnépének Előadása; némelly közönséges Eszrevételekkel együtt, mellyek a' Protestánsoknak a' nevezett Birodalomban lévő Egyházi Állapotjokat illetik.

Belső szívbeli megindulással, 's az Isten 's a' jó Fejedelem eránt viseltető háládatossággal innapelték az Ausztriai Tartományokban minden Protestánsok a' Reformáció harmadik Százados Örömnapját. Ez a' történet sok tekintetben fontos és annyira nevezetes, hogy ennek körülállásos Leírása még a' késő maradékra nézve is figyelemetességet érdemel. A' fenn megnevezett Munka ilyen Leírást foglal magában; melly nem csak a' Bétsi, Triesti, Velentzei, Karinthiai, Stájerországi, Felső Ausztriai, Morvaországi, Sziléziai, Tschországi és Galitziai Protestáns Ekklesiákra; hanem a' Magyar- és Erdélyországiakra is kiterjed, és valamint az Elő- úgy a' Jövendő Maradékra nézve is nevezetes marad. Minden, valaki csak azon ritka Örömnap megünneplésében részt vett, gyönyörködve és szívbeli belső megindulással fogja ezen Emlékeztírást olvasni és maradékira nézve tartogatni. — Ez a' Munka közép nyolctad réthben tizenhat árkusnyi; a' mellé nyomtatott Praenumeransok neveivel együtt pedig, kiknek számok szinte négy ezerre megy, 18 árkus. Az Előfizetőkre nézve az arra két forint volt. Még itt

Bétsben most is találtnak eladó Exemplumok 3 forintjával. A' Bétsi Udr. újságban ezen Munka felől ezen előadást olvassuk:

„Ezen Emlékeztírást megjelenését a' Publicumnak az a' része mellyet ez illet, ohajtva várta; 's lehet remélni, hogy senki azt, kit a' benne lévő tárgy illet, különös részvétel nélkül nem olvassa. Az a' ritka és nevezetes Örömnap, a' mellynek megtartása abban leíratik, az Ausztriai Birodalom minden Országaiiban és Tartományiban olly illendő méltósággal, és a' más Vallásbeliekre nézve anyyi felebaráti szeretettel és türedelemmel innapeltetett meg, hogy ennek Emlékezte már csak ezen tekintetben is közönséges figyelemetességet és részvételt érdemel. Ez a' Munka nem csak Tisztelet és Bétsület oszlopa a' két Protestáns Vallás követőinek az Ausztriai Státusokban; de egyszersmind Tisztelet és Haládatosság oszlopa, szeretett jó Fejedelmünk, a' Státus Fő Kormányzóke, és sok mások eránt is, kik a' nevezett Vallásbeliek közé nem tartoznak. Körülállásosan elő adja ezen Munka, mi módon tartatott az említett harmadik Százados Reformáció Innepé külön külön mindenütt a' fenn megnevezett Tartományokban és Országokban. A' honnan megérdemli, hogy az a' Familiák és Ekklesiák Archivumaiban is a' késő maradékra nézve megtartassék.“

Örömmel jelentjük a' két Magyar Hazában lévő Protestáns Olvasóinkra nézve is különösen, hogy ez a' nevezetes Munka ugyan itt Bétsben Magyar nyelven is kiadódik, a' melly felől bővebb Tudósítással szolgálunk a' jövő Postanapon kiadandó Magyar Kurírban.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Apr. 21-dikén 270 $\frac{7}{8}$ — 22-dikén 270 $\frac{1}{2}$ — 23-dikén 266 $\frac{1}{2}$ — forintot.